

1. UVOD

Nove prilike u našem tranzicijom zahvaćenom sistemu i sve promjene koje one nose sa sobom (transformacija vlasničkog kapitala, proširivanje tržišta, briga o stranim ulaganjima) zahtijevaju i adekvatnu zakonsku regulativu kojom će se osigurati ekonomski tokovi novca i kapitala i veća bezbjednost povjerilaca. Na ovom polju mnogo stvari je još uvijek nedorečeno, međutim, analizirajući referentnu literaturu, možemo vidjeti da se ovo područje sve više uređuje po običajima i praksi razvijenih zemalja.

Zakonodavna materija vezana za stečajne donesena je na nivou entiteta, i to skoro identično i u Republici Srpskoj i u Federaciji Bosne i Hercegovine. Zakon o stečaju u Republici Srpskoj usvojen je 2002. godine (Službeni Glasnik RS 67/02), dok je u Federaciji u pitanju 2003. godina (Službene Novine F BiH 29/03). Oba zakona su zasnovana na Zakonu o insolventnosti koji je na snazi u Saveznoj Republici Njemačkoj. Oni su odbacili neke od odredbi starog Zakona o prisilnom namirenju, stečaju i likvidaciji. Novi zakoni popravljaju grešku starog zakona, koji je dužnika stavljao u povoljniji položaj u odnosu na povjerioca. Takođe, novi zakoni definišu pravila efikasnog provođenja stečajnog postupka i uspješne reorganizacije stečajnog dužnika, što je veoma bitna mogućnost u današnjim privrednim uslovima.

Pomenutim novim zakonima promijenjeni su uslovi za pokretanje stečajnog postupka, kao i pravne posljedice koje proizilaze iz radnje pokretanja postupka, kao što su: mogućnost izbjegavanja zakonom obavezujućih radnji stečajnog dužnika, metode unovčavanja stečajne mase i namirivanje potraživanja povjerilaca. Međunarodni stečaj i reorganizacija stečajnog dužnika regulisani su na jedan sasvim novi način. Poređenjem sa drugim zakonodavstvima u Evropi, možemo reći da su ovi zakoni dosta modernizovali stečajnu materiju i u određenoj mjeri je prilagodili modernim evropskim modelima.

Ono što je veoma bitno pomenuti, uloge stranaka u stečaju su takođe redefinisane, sa posebnim osvrtom na ulogu povjerilaca i stečajnog upravnika. To je iz razloga što je uloga stečajnog upravnika, koji je na neki način glavna figura stečajnog postupka, veoma složena. Stečajni upravnik, u saradnji i pod nadzorom stečajnog sudije, provodi stečajni postupak. To u praksi znači da ima visok stepen ovlaštenja, ali i odgovornosti. Zato su za ovu funkciju propisani posebni uslovi. Kako bi stečajni upravnik uopšte mogao da stupi na funkciju i počne da rješava status subjekta u stečaju, moraju biti ispunjeni određeni uslovi. Upravo to je tema ovog diplomskog rada.

U radu ćemo obraditi, kao centralnu temu, uslove za imenovanje stečajnog upravnika. Rad se načelno sastoji iz osam cjelina. Kroz tih osam cjelina, mi ćemo, ukratko, prikazati sve najvažnije aspekte rada stečajnog upravnika, kako bi se stekla neka šira slika o njegovoj važnosti. Moramo napomenuti da je ovakav pristup na neki način jedinstven, jer nijedan naučni rad koji smo čitali prilikom priprema za izradu ovog rada ne obrađuje ovu materiju na ovaj način. Postoji mnogo kvalitetnih radova, ali oni ili obrađuju jedan konkretan aspekt, ili jedan institut stečajnog prava, ili sa druge strane obrađuju cijelu materiju stečajnog prava (udžbenici, razni priručnici, zbornici itd.).

Svaka cjelina je specifična i može se posmatrati kao određen rad za sebe. Prva cjelina je uvodna, u kojoj se nalazi i ovaj tekst, odnosno osnovna uvodna razmatranja o materiji.

Druga cjelina se načelno bavi organima stečajnog postupka. Organi stečajnog postupka su glavni stubovi funkcionisanja stečajnog postupka. Tih organa ima više, ali se njihove funkcije mogu podijeliti u tri grupe: sudska, upravljačka i povjerilačka. U radu smo dali poseban akcenat na stečajnog upravnika.

Stečajni upravnik kao operativni organ postupka je tema trećeg poglavlja. Tu smo pisali o najvažnijim operativnim funkcijama i dužnostima stečajnog upravnika od trenutka kada on stupi na dužnost u preduzeću koje je stečajni dužnik. U četvrtoj cjelini obrađujemo postupak prije operativnih radnji, odnosno sam postupak imenovanja stečajnog upravnika. Tu smo se posebno fokusirali na zakonsko određenje lica koja mogu biti stečajni upravnici. Obrazložili smo sve zakonske uslove, a posebno smo govorili o uslovima i načinu polaganja stručnog ispita za stečajnog upravnika i postupku postavljanja imena upravnika na listu stečajnih upravnika od strane nadležnog organa. Ovo je veoma bitan detalj, novijeg je datuma u našem zakonodavstvu, a bez njega je nemoguće postati stečajni upravnik. Možemo reći da je to ključni uslov za imenovanje.

Dalje, u petoj cjelini govorimo o licima koja po zakonu ne mogu biti imenovana za stečajnog upravnika, odnosno komentarišemo član Zakona koji izričito navodi pod kojim okolnostima lica ne mogu da se prijave za stečajnog upravnika. To je u principu neka objektivna okolnost, a posebno neka vrsta kontakta sa stečajnim dužnikom, sudijom ili sa stečajnom masom.

Šesta cjelina je Uloga stečajnog upravnika u postupku reorganizacije. Smatramo da je veoma bitno pojasniti šta to stečajni upravnik treba da radi ukoliko se odluči da se ide putem reorganizacije preduzeća. Tu je posebno bitan sadržaj plana reorganizacije, te način na koji se on podnosi.

Sedma cjelina analizira saradnju stečajnih upravnika u međunarodnom stečaju. I ovo je veoma bitno, kako bi se razjasnilo u kojim situacijama stečajni upravnici moraju da sarađuju, te gdje je čija nadležnost u postupanju. Da bi se to razumjelo, moraju se definisati pojmovi glavnog i sporednog stečajnog postupka, elementa inostranosti, osnovnih pravila za vođenje postupaka i sl. U osmoj cjelini ćemo rezimirati izneseno u radu.